

51 666) 54

Exercitatio Philologica.

super versum 2. & 3. cap. 1. Hoseæ.

quam

BONO CUM DEO.

Concedente Amplissima Facultate Philosophica

*in Illustri Leucoreâ, Placida Φιλολογούντων συζητήσεις
publicè proponunt*

**M. JOHANNES TATINGHOFF
ENCHUSA - BATAVUS.**

ET

MICHAEL FRID, TATINGHOFF,

Enchusa - Batavus. SS. Th. Stud. & Phil. Cand.

Ad diem 8. April. f. 7.

horis Antemerid. in audit. minore.

ANNO

Per. Jul. 6367.

Christi vulg. 1654.

Veri 1656.

A Passione Christi 1622.

Ex Ergasteriò Johannis Haken.

VIRIS

*Admodum Reverendo, Amplisimo, Excellentiss. Clariss.
Celeberrimo*

DN. ABRAHAMO CALOVIO, SS.

Th. D. & PP. Consistorii Ecclesiastici Adfessori gravissimo, Ecclesiae Wittebergensis Pastori vigilantissimo, Nee Non Circuli Electoralis Saxonici Superintendenti Generali &c.

DN. M. REINHOLDO FRANCKENBERGERO, Historiarum P.P. & p.t. Collegii Philosophici DECANO.

DN. AUGUSTO BUCHNERO, Eloquent. & Poet. PP. & Totius Academiae Seniori.

DN. M. CHRISTOPHORO NOTTNAGELIO, Sup. Math. PP.

DN. M. JOHANNI ERICO Osterman/ Graecae linguae PP.

ut & Viro praclarissimo

DN. M. JACOBO Reichman/ Facultatis Phil. Adjuncto dignissimo & Scholae Witt. Conrectoria

Domino Hospiti, Praceptoribus, Fautoribus ac Promotoribus omni observantia cultu devenerandis

Omnia Salutaria à Redemptore Christo precor cum oblatione Disputationis hujus PHILOLOGICAE In grati animi *τεμπήριον*, & ulterioris favoris fomentum

Michael Fr. Tatinghoff

תחלת דברי יהוה בהושע יאמר יהוה אל הושע לך קח לך
אשה זנונים וילדי זנונים כי וכה תונה הארץ מאחר
יהוה ויילך הניקח את גטר פת הכלים ותהיה תלד לו יכו:

Textus O-
rig. Hos.
vers. 2. & 3.
c. 1.

שריוור פתגמא דיי בהושע ואמר יי להושע וזניל
אתנבי נבואה על יתבי קרתאטען תא דאינו מוסיפין למיטח,
ארי מטעא וטעח דיי אר ענת מכתר פולחנא דיי : ואל
תואנבי על יהוה דאם יתוכח ישתקב להו ואם לא כפיתח
עלי תינתרת ואסיפו ועברו עוכריך כישין :

Targ. Je-
nathanic.

i. e.
Principium verbi Domini in Hosea, & dixit Dominus ad Ho-
seam: Vade, prophetira contra habitatores civitatis idolola-
tre, qui addunt peccare, quia errando errabunt habitatores
terra à cultu Domini. Et abiit, & prophetavit super eos, quod
si conversi fuerint, remitteretur eis; sed si non, sicut defluunt fo-
lia ficulnear, defluent, at addiderunt, & fecerunt opera mala.

Versio
LXX.

Αρχή λόγος κυρίου πρὸς Ὠσηε. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς Ὠσηε,
Ἔαδιζε, λαβὲ σ' αὐτῶ γυναῖκα πορνείας, καὶ τέκνα πορνείας, δι-
ὅτι πορνεύσασα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ τῆς θεῶ καὶ ἐπορνεύθη.
καὶ ἔλαβεν τὴν Γομέρ θυγατέρα Δεβηλειῆ. καὶ συνέλαβεν, καὶ
ἔτεκεν υἱόν.

Versio
Vulgata.

Principium loquendi Dominum in Osee, & dixit Dominus ad
Osee, Vade, sume Uxorem fornicationum, & fac tibi filios
fornicationum, quia fornicans fornicabitur terra à Domino: &
Abiit, & accepit Gomer, filiam Debelaim: & concepit, & pe-
perit ei filium.

Und da der HERR anfing zu reden durch Hosea/ sprach Er zu
Ihm: gehe hin/ vnd nimb ein Hurenweib/vnd Hurenkinder/ den
das Land leuffe vom HERRN der Hurerey nach: Vnd Er gieng
hin vnd nam Gomer die Tochter Deblaim / welche ward schwang-
er / vnd gebahr ihm einen Sohn.

Versio Lu-
theri.

Hec

Versio Belgica. Het begin vant'voort des Heeren door Hosea: de Heere dan seyde tot Hosea; Gaet henen, neemt u eene vrouvve der hoerereyen: yvant het landt hoereert gantschelick vanachter den Heere: Soo ginck hy heenen, ende nam Gomer een dochter van Diblaim, ende sy ontfick, ende baarde hem eenen soone.

VERSUS 2.

Principio loquutus est Dominus in Hosea: i. e. ut explicat R. David Kimchi in h. l. Initium, quo locutus est Dominus per Hoseam, hoc fuit, quod dixit ei &c. Putat tamen Immanuel Tremellius in enarratione hujus Prophetæ p. 20. in contextu ebraico Eclipsin esse, quæ implenda est, ut clarior sit interpretatio: constat enim, inquit, nomen תחלה i. e. principium, eam habere formam, quæ in constructione genitivum post se exigit. Cum autem nullum sequatur diversum nomen, subaudiendū est דבר verbi, ex verbo, quod proxime adjungitur רבר locutus est, ac ita vertendum. Principium verbi, sive sermonis, quem locutus est Dominus in Hosea. At si תחלה est adverbium, ut רבת Psal. 120. 6. sicut observat Cl. Coccejus in h. l. p. 3. non erit necesse fingere in contextu ellipsin &c. Testatur v. Drusius in h. l. p. 6. se vidisse editiones, in quibus esset תחלה אשר רבר initium, quod locutus est. Si autem רבר est nomen, ut placet Drusio in h. l. p. 5. & Riveto p. 6. qua forma dicitur עלג balbus, balbutiens, cum tseri, quomodo etiam scriberetur רבר, nisi sequeretur lineola macaph, quæ ultimas longas corripit in analogas breves, verti commodè potest, Principium sermonis Domini in Hosea, scil. est hoc, quod sequitur, dixit enim &c. Sed sive רבר nominaliter, sive verbaliter sumatur, sensus tamen manet idem: Illud autem hinc exsculpi nullo modo potest, quod Deus, uti voluit nonnulli inter Rabinos, omnium primò inter Prophetas cum Hosea locutus sit. Qua de re ita R. D. Kimchi in præfat. super prophetas minores. אמרו רז"ל כי נבואת הושע קדמה לנבואת ישעיה וזהו שאמר תחלה דבר יי בהושע וכי בהושע דבר תחלה והלא ממשה רבינו עליו השלום עד הושע כמה נביאים אמר רבי יוחנן שהיה תחלה ר' ארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק אלו הן הושע ר' ישעיה עמוס ומיכה i. e. Dixerunt Doctores nostri pie memorie, prophetiam Hosea precedere prophetiam Jesaie, & hoc

innui per illa verba, Principium sermonis in Hosea. Sed quomodo
in Hosea locutus est initio? nonne à Mose Doctore nostro quamplu-
rimi propheta? R. Johanan ait, initium illud pertinere ad qua-
tuor prophetas, qui illo tractu temporis prophetarunt. Sunt
autem Hoseas, Jesaias, Amos, & Michas. Sed hoc tantum, quod
hinc Deus cum eo capit loqui, & hoc jubere primum, quod se-
quitur. Rectè R. S. Jarchi in b. l. **וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא תְחִלָּתָא**
דְּדַבְרֵי שְׁנֵי דְרַבְרֵי הַקְּבֵה עִם הוֹשֵׁעַ דְּמַרְלוּ כִּי קָח לָךְ אִשָּׁת
זְנוּנִים i. e. Sed simplex sensus contextus est, Initio sermonis, quem
locutus est Sanctus, qui benedicatur, cum Hosea, dixit illi sic, sume
sibi uxorem scortationum. Excipit Cornelius à Lapide comm.
in h. l. p. 52. Hoc sensu cæteros omnes prophetas idem princi-
pium usurpare potuisse, ac pari modo dicere. Principium loquen-
di Domini in Isaia, Abdia, Joel &c. jam autem nemo alius hoc
dicit, sed solus Osee. Signum ergo est eum non tantum hunc
sensem, sed vel maxime priorem, qui soli ei comperit, exposce-
re. Resp. quæ consequentia, Isaia, Abdias, Joel non usu fu-
erunt tali loquendi formula: Principium loquendi Domini in
Isaia &c. ergo phrasia illa denotat prioritatem temporis in pro-
phetado! an hoc nõ liberũ erat prophetis, uti ab initio suæ pro-
phæ, tali phrasi? quid si Malachias tali phrasi usus fuisset, an pec-
casset? minimè, qui tamè omnium prophetarum ultimus fuit Quod
igitur nemo præter Hosea dicat, Principium loquendi Domini,
non arguit neminẽ potuisse usurpasse idẽ principium eõ senu quo
nos illud volumus intellectu. תְּחִלָּתָא est in statu regiminis ab ab-
soluto תְּחִלָּתָא, initium, principium, à quo nomine Rabini formant ver-
bum in Hiphil, litera formativa ת in radicalẽ cõversa, ut תְּחִלָּתָא
à rad. תְּחִלָּתָא perforari, cõfodi, ite, tripudiare, saltare Pl. 87. 7. Jud. 21.
21. in Hiphil notat, Incipere Gen 6. 7. דְּבַר potest, ut ante monui-
mus, esse vel nomen, vel verbum: si est verbum, erit 3. sing. præter.
Piel: Si verò nomen, erit formæ יְהוֹשֻׁעַ. quo significatu
exstat Jer. 5. 13. וְהָיָה דְבַר אִיךָ בְּהֵם & sermo non erat in iis. Obser-
vat hic R. D. Kimchi verbum דְּבַר cum בְּ cõstructum, ut hic fit,
Prophetiam significare. Verba ejus hæc sunt. מִצְאָנוּ לְשׁוֹן
דְּבַר שְׂהוּא עֵינֵינוּ נְבוּאָה קְשׁוּרָה עִם בֵּיתָהּ שְׂמוּשׁ כְּמוֹ * דְּרִיק
אֵךְ בְּמִשְׁהָ דְּבַר יְהוָה הִלָּא גַם בְּנִדְבַר * רוּחַ יְהוָה דְּבַר כִּי פִה אֵל
i. e. Invenimus verbum loquendi, Prophetiam.

A 3 signi

significare, junctum ׀ servili, ut Num. 12. 2. num per solum
Mosen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locu-
tus est? 2. Sam. 23. 2. Spiritus Domini locutus est per
me. Num. 12. 8. ore ad os loquar ei. Adjiciendum &
hoc est רבך apud ebraeos non solum verbum, sermonem, & do-
ctrinam significare; sed etiam rem ipsam: non itaq; hoc loco
Verbum simpliciter accipiendum pro denuntiatione Prophetiae
per Hoseam facta ad populum, sed pro re à Deo prophetæ reve-
lata. יהוה Nomen Dei essentialis est, creaturae nullo modo cõ-
municabile. Quo ipso januitur primarium hujus prophetiae
Hosae, esse solum Deum Patrem, Filium, & Spiritum S. qui i-
dem est אֵלֵינוּ ׀ Prophetiarum omnium. Hinc legimus o-
mnes ferè prophetas, vel in initio, vel in medio librorum suo-
rum, illud saepe reperere, *Verbum Domini, Hac dicit Domi-
nus* &c. Radix est יהוה, quæ occurrit Gen. 27. 29. Neh. 6. 6. Errat
itaq; Hier. ab Oleast. qui, teste Excell. D. Calovio p. 2. *Inst. Theol. c. 4.
de nominibus Dei*, p. 77. nomen יהוה derivat ab יהוה ארמנה,
Pravitas. Jod initiale in יהוה est præformativum nominis,
ut in aliis nominibus propriis יעקב, יצחק patet: designat au-
tem vox illa, tum essentialis independentiam, quod primò per
se existat, semper sit & incommunicabiliter, tum rerum omni-
um originem, & dependentiam, quod esse, id est, existere faci-
at, quicquid est, & omnibus sit omnia, sive quod omnia in
ipso sint, vivant, & moveantur: tum etiam promissionum, &
comminationum firmitatem, ac constantiam, quod iis esse ra-
tum, & stabile largiatur: quod idem etiam observatur in notis
ad cap. 2. v. 4. Gen. *Bibl. Holland.* JEHOVA. beteeckent den self-
standigen, selfvvesenden, van hem selven zynde van eeuvi-
cheijt tot eeuviceijt, ende den oorspronck, oste oorsake van
het vvesen aller diagen. Magna hic oritur difficultas circa
nominis יהוה lectionem, quæ Criticos torsit olim, & nobis
etiamnum negotium facessit. Negant enim multi propria id
habere puncta, ideoque vel *ἀνεξαρτήτως* esse judicant, vel saltē
aliter, ac scribitur, pronuntiandum, scil. per Adonai, aut, si cum
Adonai jungatur, per Elohim. Nos tamen firmiter credi-

mus

aus ^{וְיָ} propriis constare vocalibus, secundum quas etiam
 pronuntiari debet. Rationes pro hac sententia plurimas ad-
 ferunt Philologi, & Critici, quas brevitatis causa omittimus
 videri interim potest *Excell. D. Galovii Theol. Nat. & Revel. p. m.*
237. D. Frantz. de Interpretatione S. S. orac. 103. &c. וְיָ in Ho-
 sea: ^{וְיָ} h. l. notat propriè IN. ut Hebr. *י. i. e. y. t. d. i. s. w. p. o. p. h. e. t. a. i. s. e. v. u. i. o. i.*
 Deum enim, inquit *B. Tarnovius* in h. l. p. 18. locutum esse in
 Hosea, longè plus est, quam si dicam, locutum cum esse ad
 Hoseam, siquidem ad omnes creaturas etiam improbos homi-
 nes Deus loquitur, aut loqutum esse per Hoseam, quandoqui-
 dem etiam per asinam Deus est locutus, in quo tamen gratiosè
 eo modo, quo in prophetis fuit, habitasse non legitur: cum
Tarnovio consentit etiam *Ribera* in h. l. p. 24. & *Tremellius* in h. l.
 p. 21. Visum est, inquit, hinc (literam Beth) latinè exprimere, IN,
 ut internam Dei cum servis suis prophetis communicationem,
 melius declararem. Si quis autem interpretetur, PER, mini-
 sterium, & praconium denotabit. Atqui voluit Propheta ini-
 tio authoritatem doctrinae suae ex divina revelatione, & commu-
 nicatione constituere, non autem suarum concionum ordinè
 struere. ^{וְיָ} descendit à rad. ^{וְיָ} quæ in Hiphil est in usu, no-
 tat quæ, salvare, salvum facere, servare, Jud. 7. 2. 2. Sam. 10. 11. ut
 Hosea idem sit cum nomine Josua, & Jesu, quod Servatorem
 notat, prout ipse Angelus apud Matth. c. 1. v. 21. ita explicat hæc
 vocem. Fuit autem hic Hoseas filius Beeri: quæ vox, vel à pu-
 teo (^{בְּאֵר} dicto) qui claram, vivam, & limpidam aquam con-
 tinet, vel ab explanando, & declarando (^{בְּאֵר} in piel, declara-
 vit) dicitur. Quis verò fuerit ille Beeri, jam ignoratur, quia
 de eo non est alibi mentio facta in S. Literis. *Isaacus*, refe-
 rente *Aben Ezra* in h. l. dixit eum esse Elam: contra quem *A.*
Ezra disputans contendit, Hoseam hunc non esse eundem cum
 Hosea filio Elæ, cujus mentio fit 2. Reg. 15. 30. *disputationem.*
A. Ezra hic sistere lubet ^{הַיְצַחְקִי דָבָר סֵרָה בְּסֵפֶר וְעַל יוֹשָׁעָא מֶרְחָלָא}
^{שְׁהוּא בֶן אֱלֹהִים כִּי בְּאֵר הוּא אֱלֹהִים כִּי מִצָּחָא כְּתוּב וּבְאֵר אֱלֹהִים}
^{יִלְלֵתָהּ וְאֵין אֱלֹהִים כִּי בְּעִבְרִית אֵין נוֹסֵף וְשִׁתְּנָה הַשֵּׁם}
^{כְּמוֹ זֶה וְחִיפָה וְעוֹד כִּי אֵין מִשְׁפָּט לְשׁוֹן הַקְּרוֹשׁ לְאִמּוֹר עַל שֵׁם}
^{עָרֵשׁ שְׁהוּא בֶן עֵיר רַק יֵאָסֵם הוּא עַל דְּרַךְ כָּלֵל כְּמוֹ בֵּית צִיּוֹן}
^{רַק יִתְחַשׁ אֱלֹהִים עֵיר כְּמוֹ שְׁמֵרוֹנֵי}
 &c.

i. e. Isaacius perversum locutus est in eum (Hoseam), in libro suo, cum dicit eum esse filium Ela. quod Beerah sit Ela: quia scriptum invenit Esa. 15. 8. וְכִנְיָר אֱלִים יִלְלֶתָהּ. Atqui וְכִנְיָר non est אֱלִים: nam ob literam adjectam mutatur nomen ut וְכִנְיָר & וְכִנְיָר. Insuper quia non est mos linguæ sanctæ dicere de nomine particulari, quod sit filius urbis, nisi si id generaliter dicatur, ut filia Sion, sed ab urbe deducitur, ut שַׁמְרוֹנִי Samaritanus: Duo a. eū, pergit A. Ezra l. c. impulerunt, ut ita diceret: unū quia invenit in l. Par. 5. v. 5. Beerah filius ejus, quē captivum duxit Thelgath-Phalnasar rex Assyriorum, & fuit princeps in Tribu Ruben. Et is fuit Pater hujus prophetæ. Et secundum, quia dicit, Hof. c. 12. 2. Et ad visitandum contra Jacob juxta vias. Nam ipse hoc exponit de Jacob Patre nostro, qui abstulit primogenituram à Ruben. Sed non est expositio ejus ut putavit: Et ecce oblitus est ejus, quod est scriptum de Hosea filio Ela 2. Reg. 17. 2. Et fecit malum in oculis domini.

Et dixit Dominus ad Hoseam. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי הוֹשֵׁעַ. וַיֹּאמֶר est 3. sing. fut. Kal. habet tamen significationem præteriti, ob vau conversivum. Radix est וַיֹּאמֶר dixit, edixit, præcepit, jussit, ut Jon. 2. v. 11. וַיֹּאמֶר יְהוָה לְרֹגֶךָ & dixit Dominus ad Pisceem LXX. καὶ εἰπάτω, præcepit. Forte & hoc loco non incommodè accipi poterit pro, præcipere: præsertim quia mox expressum mandatum sequitur. Quantum ad significationem vau, recenset Pagninus l. 1. Gramm. Ebr. c. 22. 23. 24. Viginti hujus particulæ significata. Usitatiores hæc sunt: capitur enim 1. sensu adverbialivo וְכִנְיָר sed, ut Psal. 3. 14. וְכִנְיָר Sed tu Domine, Targ. וְכִנְיָר אַנְתָּ יְהוָה LXX. כִּי טוֹב 2. causali למען, ut Hof. 2. v. 2. Contendite cum Matre vestra וְכִנְיָר ut auferat fornicationes suas (Targ. tamen vertit וְכִנְיָר donec auferat opera sua mala) 3. copulativo. 4. illativo עלכן לכן, Ergo, itaque ut Psal. 2. v. 2. וְכִנְיָר nunc ergo. Targ. וְכִנְיָר & adhuc i. e. adhuc ergo. Potest hoc loco vau tam sensu copulativo, quam illativo accipi, prout vox וְכִנְיָר sumitur vel nominaliter, vel verbaliter: posterius tamen nobis arridet, ob accentum athnach pro-

solum, quia זנונים non reperitur in singulari, sed etiam ut notetur non unum genus idololatriæ esse in populo, quo sunt contaminati: siquidem tale scortum etiam in Matrimonio (quod ideo adulteram זנונה, vocat propheta c. 3. v. 1.) omnibus promiscuè se prostituit: Similis phrasis occurrit Ps. 5. v. 7. איש רמים vir sanguinum: i. e. sanguinolentissimus, qui multorum sanguine se polluit, ita ut זנונים hic nihil aliud sit, quam scortum omnibus modis infame, sive omnibus expositum libidinibus: זנונים & filios scortationum. זנונים ponitur in statu Regim. pl. num: in statu absoluto est זנונה sing. זנונה puer, puerulus, natus, recens propriè, ut Exod. 2. & inde ad Majorem etiam, ætatem transfertur, ut Gen 37. 10. & 32. 22. quanquam aliquando quoque ad mentem referatur, ut Esa. 2. v. 6. notatq; vel libros vel artes inventas, notante Vatablo in cap. 2. Esa. dicuntur a. filii fornicationum, nõ propterea tantum, quod ex scorto nati sunt; sed etiã quia ipsi fornicantur: putat D. Rivetus cum Drusio in h. l. p. 7. hic repetendum esse verbum זנונה: ut locus hic ita suppleatur. Accipe tibi Uxorem scortationum, & ex ea filios scortationum suscipe. Utrumq; accipere, & suscipere, inquit, quorum illud ad uxorem, hoc verò ad liberos pertinet, uno verbo Ebraei enuntiant, quod in duo resolvi debet id exigente aliarum linguarum idiotismo. Sed negat rectè B. Tarnovius in suis Exercitationibus super h. l. p. 622. ebraeos unquam dicere זנונה זנונה; sed זנונה בנינים. Phrasis enim prior planè in diverso sensu occurrit Exod. 2. 9. זנונה זנונה accepit filium (scilicet à Pharaonis filia) & nutrit eum. Sed hic circa mandatum Dei gravissima oritur difficultas: nam licet, inquit Doctissimus Rivetus in h. l. in seopo mandati hujus conveniant omnes interpretes, nec ullus sit, qui dubitet, hæc directa esse contra idololatriam Israelitarum, eamq; reprehensionem ita institui, ut sub nomine propheta, Deus, intelligatur, sub nomine Scorti, synagoga Israelitica, & totus populus, in ea idolis serviens: sub nominibus filiorum, & filia, varios status ejusdè populi, & varias pœnas, idq; Deum populo voluisse significari à propheta in præsentis typo, tamen in typi interpretatione magna

gna oritur difficultas. Aliqui enim sunt, qui putant hoc man-
 datum, & quod de ejus executione subjicitur, præcisè accipi-
 endum, ac si Deus prophetam suum in lupanar amandasset, ut
 indè scortum deligeret: in qua sententia fuisse Isaacum, testa-
 tur *R. Aben Ezra* in h.l. multosque etiam alios doctores Judæos
 ita docuisse, quod res ita, ut sonat litera, acciderit, narrat *R. D.
 Kimchi*. Verum Isaacum putat cœcitate percussum *R. Ab. Ezra*,
 eamq; sententiam, quæ nonnullorum quoq; est Christianorū
 Theologorum, prolixè, & eruditè refutat *B Tarnovius* in suis *Ex-
 ercitationibus*: Huic enim factò obstat severissimum Dei man-
 datum, omnibus Sacerdotibus datum Lev. 21.7. Scortum ne
 ducant Uxorem neq; prophanam, neq; ducant mulierem re-
 pudiatam à marito suo, quia (talis) sanctus est Deo suo, *Ab. Ezra*,
 & *R. D. Kimchi* existimant totam hanc rem in nuda visione acci-
 disse: sic enim *Rabbi David Kimchi* locum hunc explicat.

כל זה הענין היה במראה הנבואה שאמר לו שיקח אשה
 זנונים ולקחה והרתה וילדה ממנו שלש פעמים וזה
 משל לישראל הזונים מאחרי יהוה וזהו שאמר כי זונה
 הזנה הנרץ מאחרי יהוה פרוש ילדי זנונים ויהיו לך
 ממנה ילדי זנונים כי אשר זנונים היא זכר ישראל
 והנולדים מהם באלה הרעות זנו מאחרי יהוה:

i. e. Tota hæc res in visione Prophetiæ accidit: quod dixit ei,
 ut Uxorem meretricem duceret, & duxit eam, quæ prægnans
 facta ter ex eo peperit. Qua parabola significantur Israelitæ
 scortantes relicto Domino, & hoc est, quod dicit: nam scor-
 tando scortabitur terra. Et sensus ילדי זנונים. Et erunt ti-
 bi ex ea nati meretricij, quia mulier est meretrix. Sic Israeli-
 tæ, & ex illis ea ætate nati, relicto Domino sunt scortati. Huic
 sententiæ subscribunt etiam Theologi Batavi in notis Hollan-
 dicis ad h.l. Als de Heere eerst begon te spreken in Hosea
 om naeder te toonen, dat het volgende niet geschiet
 zij inder daet, maer door een gesichte in den geest in-
 yvendighlick by maniere van parabel, offe gelyckenisse,

den prophete van Godt zij geopenbaert, ende naderhandt den
volcke also, als een prophetisch gesichte, voorgedraegen.
Sed textus evidentia huic sententiæ videtur repugnare, siquidē
propterea illa revelata esse credimus, ut Hoseas illa in sua cō-
juge, & liberis ad populum exequeretur, honestisque inhone-
sta tribueret nomina, ut ita rei novitate excitatam Synagogā
Judaicam ad suam familiam ablegaret, atq; doceret, quod cum
hæc nullo suo merito in typo cogeretur tam probrosa portare
nomina, apud animum seriò perpendat, quid ipsi suo vitio, &
culpa esset tandem futurum, quæ verè ita spiritualiter poterat
dici. Adde quod rei etiā imaginatio honesta nō sit: nec vide-
tur conveniens statuere Deum speciem scorti repræsentsse i-
maginationi Prophetæ, eumq; sibi visum fuisse cum scorto con-
suetudinem habere: nam quæ non sunt honesta in se, neque
etiam possunt esse honesta in visione imaginaria. Arridet
itaq; nobis *Beati Lutheri* sententia, quæ exstat in *prefat. super*
Hoseam, scil. quod propheta non duxerit uxorem, vel mulierē
meretricem, sed honestam habuerit conjugem, quæ & honestē
educata, & honesti civis filia fuit, & legitimos ex ea liberos
susceperit, cui tamen jussu Dei nomen Scorti, & liberis nomen
fornicariorū imposuerit ob signū, ut ita rei insolentia populum
ad agnoscendam turpitudinem spiritualis fornicationis, &
subsecuturam pœnam, excitaret. Verba Lutheri l. c. hæc sunt
Das er aber vielmahl des Worts (Hure und Hurerey) braucht/
vnd im 1. Cap. ein Hurenweib nimmet/ Sol niemand denken / er
sey so Buzüchtig/ Beide mit Worten und Wercken / denn er redet
Geistlich/vnd dasselbige Hurenweib/ist seine rechte redliche Ehe-
Fraw gewesen/ und hat rechte Chelinder mit ihr gezeuget. Son-
dern das Weib/und die Kinder haben solchen schändlichen Nah-
men müssen tragen/ zum Zeichen und Straffe des Abgöttischen
Volcks/ so voll Geistlicher Hurerey (das ist Abgötterey) war/wie
er selbs sagt im Text/ Das Land leufft vom H & R & R der Hure-
rey nach. Gleich wie Jeremias die hülzen Ketten und Becher-
trug/ zum Zeichen/ vnd gemeinlich alle Propheten etwas seltsa-
mes thäten/ zum Zeichen dem Volck. Also muß hie sein Chelich-
Weib

Weib und Kinder auch Huren Namen haben / zum Zeichen wi-
 der daß Hürisch / Abgöttische Volk. Denn es ist nicht zu glauben /
 daß Gott einen Propheten solt heißen Hurerey treiben / wie et-
 liche hie den Hosea deuten wollen. In hac sententia etiam est
 Winckelmannus in h. l. p. 8. item B. Tarnovius, B. Gerhardus loco
 de Providentia §. 129. p. 140. & B. Hutterus in LL. CC. Refutatione
 Calviniana Impietatis de Causa Peccati p. 247. fateriq; necessum,
 quoq; habet Rivetus p. 9. hanc sententiam propius ad verum sen-
 sum accedere, nec incommodis iisdem gravari, quibus altera
 gravatur.

כי זנה היא ארץ מאחרי יחוריה : quia scortando scorta-
 tur Terra de post. Jehovam כ particula est separabilis causalis,
 seu rationalis, quia quoniam, quod : est tamen etiam aliquando
 particula conditionalis, & temporis, si, quando, cum, postquam,
 ubi Gen. 4. Targ. ארץ si coles terram, non addet dare vim suam.
 זנה scortando scortatur. (anadi plosis illa ebraica vim
 habet exaggerandi idolomaniam) i.e. continuè: nam ad ma-
 jorem certitudinem, & evidentiam exprimendam solet verbū
 finitum regere suum infinitum. Usurpat autem hic S. S. vocem
 scortationis pro adulterio, & adulterium pro idololatria per
 metaphoram, quia sicut adultera spreto & deserto conjugē, ad-
 haeret alieno, sic idololatra, Deo vero derelicto, cultui alienorū
 Deorū adhaeret. זנה est 3. sing. fam. fut. Kal. notat actū cōtinuū.
 Raschi vult esse זנה שון הוה linguae praesentis. Radix est זנה,
 scortatio est: cōstruitur vel cū כ in, Ezech. 16. vel cū על ad & על
 contra Num 25. 1. vel etiam cum ו. Eza. 24. 15. itē cū יחוריה
 Exod. 34. vel deniq; cum מ & מעל & מאחרי Psa. 73. Hof. 9. 1. &
 h. l. Unde nomen זנה, scortum, meretrix, lupa: cujus poste-
 rioris vocis rationem dat David de Pomis in lexico suo, cui ti-
 tulo הזנה כל שון לא טינו נקראת זאב לפי (צמח דוד)
 שכמו הזאב יטרף טרף בלי שבעו כן הזנה לא תרוה
 : מפעולת זנות i.e. זנה lingua latina vocatur Lupa: quia sicut
 lupa rapit rapinam sine saturitate: ita scortum non saturatur
 ex opere scortationis. ארץ terra i. e. per Metonymiam po-
 pulus, sive Incolae: potissimum autem intelligitur Samaria, seu
 decem tribus Israëlis. ה in ארץ est emphaticum, & articulum
 ה, vel ה apud græcos refert, Hæc terra, aut terra illa: derivant.

us denuntiaret Israëliticæ Ecclesiæ eam esse Gomer. i. e. destru-
tionem brevi destruendam, & abolendam ob abominandam
suam idololatriam. Tota difficultas videtur oriri ex ebræ-
ica voce Gomer, quæ sumitur in bonum, & in malum. In bonum
pro perficere, conficere, absolvere, complere, implere Psal.
138. 8. Dominus יגמר בערי perficiet pro me. Targ. וישלים
עירוייהו אסטולתי reprehendet eis malum propter me.
Psal. 57. 3. Vocabo ad Deum excelsum, ad Deum אשר עלי per-
ficientem propter me. LXX. τὸν εὐεργετῆσαντά με qui benefe-
cit mihi. legerunt גמר, ob literarum גל similitudinem. In
malum pro consumi, destitui. Psal. 12. 2. & 7. 10. Nos in re du-
bia, neq; magni momenti, cum B. Tarnovio nihil definimus.
דברים בת דבלים LXX. θυγατέρα Δεβλαη, vel
ut alia exemplaria legunt, Δεβλαη. An nomen hoc sit Pa-
tris, vel Matris, vel Patriæ, aut ioci, non convenit inter interpre-
tes. Drusius mavult esse nomen Viri. Et favet, inquit Rive-
tus, terminatio masculina iis, qui existimant esse nomen Pa-
tris. Sed in re obscura, & exigui ponderis sequatur quivis, quod
ipsi arridet: certum tamen est, quod nomen ebræum דברים
ex usu crebriore radicis possit significare massas ficuum. In
notis Bibl. Holl. vox illa explicatur per tvve klompen vijgen,
vvaer door beduijt kan vvorden de geijlheit, vvellustigheit,
ende dertelheit des volcx.

וואס פו וואהר ותלד לו בן: & concepit, & peperit ei filium. Targ. וואס פו
ועברו עבדיו בשין Et addiderunt, & fecerunt opera mala:
Raschi וואס פו עבדיו בשין, & addidit facere o-
pera mala. R. Kimchi ita in h. l. commentatur. amar Bhen
ci jorobhaam bhen joas hajah hasak bhemaichuto ehemo
hassachar schez hasak mehannekebha * umelech arbhaim
veahath schana veheschiebh ghebhuhl Ischraeel milebhoo
hamathadh jam haarabhah: i. e. Dixit filiū, quia Reoboam fili-
us Joas fuit potens in regno suo, non secus ac mascu-
lus

lus validior est foemina. 2 Reg. 14. 25. regnavitq; 41. annis, & resti-
 tuit fines Israel ab aditu Antiochia usq; ad mare planiciiei.
 ותרה & concepit. 3. sing. foem. Kal. à rad. הררה concepit, ute-
 rum gessit, de toto tempore, quo foetus est in utero, gravida fuit.
 Hinc הררה gravida, uterum gerens foemina Esa. 7. 14. ecce Virgo
 הררה gravida. Targ. הררה מוערתי impragnata. LXX. ἐν γαστρὶ
 λήψεται. ותרה & peperit, est 3. sing. foem. fut. Kal. cum vau cō-
 versivo futuri. rad. הרר' peperit, genuit, generavit. בן filium à
 rad. בנה ædificavit, extruxit, dicitur autem בן filius, quod sit ex
 parentibus exstructus: quodq; sit quasi ædificium & structura pa-
 rentum, quoad generationem, & educationem.

F I N I S.

SOLI DEO GLORIA.

ANNEXA

1. An textus ebraicus V. T. prout à nobis Christianis in-
 probatis, etiam Judaicis, exemplaribus asservatus, usurpatur,
 sit corruptus? Neg.

2. An textus græcus N. T. in probatis codicibus (licet
 diversitate lectionum aliquantulum discrepantibus) asservatus,
 sit corruptus, sive ab Hæreticis per malitiam, sive à librariis
 per incuriam? Neg.

TE TATINGHOFIUM multas consumere lucas
 Vidit, & applausum LEUCORIS alma dedit.

Nec sine præclarâ dimittet forte coronâ,

Monstrans ulterius commodam ad astra viam:

Hâc velut alituum grex nubila scande, tuumque.

Conspicuum astrigero syrmate prode caput.

Sic melior repetes patrios cum laude penates,

Quàm doctum excipiet filium uterque parens!

Ipsa suam decus hinc *Hollandia* sentiet olim,

Et pro *Leucoridum* vota salute dabit.

*Commensali & Fautori
 suo scrib.*

M. JACOBUS Reichman/ Colleg. Philos. Adj.
 S. W. C.

Ung. VI 17

ULB Halle 3
002 114 550

sb

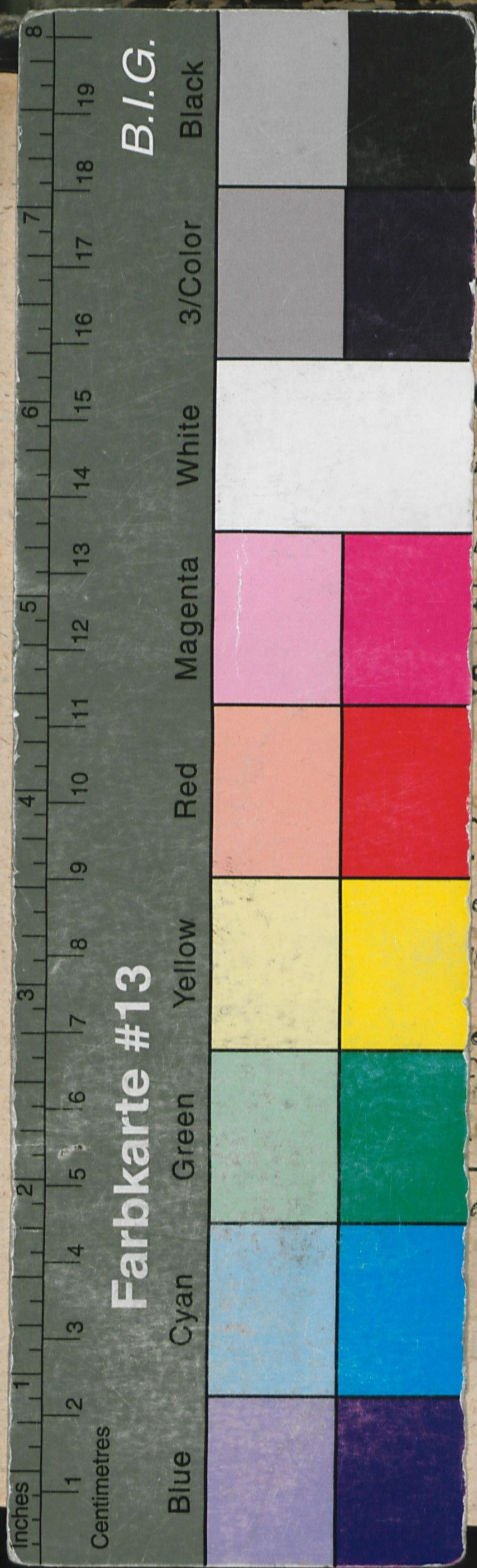
T. 17-17

1078
1077

7

51 (666) 54

atio Philologica.
m 2. & 3. cap. 1. Hosea.
quam.

CUM DEO.

isima Facultate Philosophica
lacida Φιλολογέντων συζητήσεις
licè proponunt

ES TATINGHOFF SA-BATAVUS.

ET
ID, TATINGHOFF,
SS. Th. Stud. & Phil. Cand.

em 8. April. f. 7.
erid. in audic. minore.

ANNO
er. Jul. 6367.
Christi vulg. 1654.
Veri 1656.
Passione Christi 1622.

eriô Johannis Haken.